

Politik Bilim

Yine sanayimizin strateji ihtiyacı üzerine (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanan **Sanayi Stratejisi Belgesi**'nden söz etmiş ve belgede yer alan, sanayimizin geleceğiyle ilgili bazı hedeflere de işaret etmişim. Bunlar her yurtseverin benimseyip sahip çıkabileceği hedeflerdi; üzerinde görüş birliğine varılacak bir asgarî programın hedef unsurları olabilirdi.

Ne var ki, bu stratejinin uygulanması ve başarısı konusunda, çok iyimser olduğumu söyleyemem demişim. Böyle düşünmemin iki ana nedeni var. Birincisi, öngörülen hedeflere erişebilmenin, bir yandan üretimimizi artırırken öte yandan da, teknolojik açıdan çok daha üst düzeyde üretim yapabilme ya da bir başka deyişle, sadece imalât yeteneğimizi değil, yeni tasarım, yeni ürün geliştirme, yeni teknoloji geliştirme yeteneklerimizi de çok daha ileri düzeylere taşıyabilmeyi gerektirmesi... Sanayimizi bunu yapmaya yöneltecek, özellikle de ARGE ve inovasyon alanında ve sanayi yatırımlarında ciddî bir atılım yapmasını sağlayacak uygun bir ortamı nasıl yaratacağız?

Bellidir ki bu, izlenmekte olan ekonomi politikalarından para ve finansman politikalarına; yatırım politikalarından dış ticaret politikalarına; bilim, teknoloji ve ARGE politikalarından eğitim ve öğretim politikalarına pek çok politika alanında köklü dönüşümler yapmayı gerektirir. Sanayide atılım yapmak ulusal kaynakların sanayie öncelik verilerek yeniden düzenlenmesi; bu anlamda devletin rolünün yeniden tanımlanması ve pazara müdahalesindeki sınırlarının yeniden çizilmesi demektir. Böylesi bir stratejiyi uygulamaksa her şeyden önce bir hükümet meselesidir. Hükümetin her türlü icra organıyla, bürokrasisiyle bütün ağırlığını koymadığı bir stratejinin hiçbir başarı şansı yoktur. Oysa, ne mevcut hükümet ne de işbaşındaki kadroları, Türkiye'yi sanayi alanında sıçratabilecek bir ulusal motivasyona sahiptir; ne de böylesi bir stratejik atılımı özümseyip hayata geçirebilecek bilgi ve deneyim birikimine...

İyimser olamamamın ikinci ana nedeniyse, bir sanayi stratejisinin uygulanmasında, hiç tartışmasız, ana unsur olarak yer alması gereken sanayimizin bugünkü yapısıdır. Açık kâplilikle söyleyelim; bugün ülke sanayiinde söz ve karar sahibi olan kişiler sâdece yerli sanayicilerden ibaret değildir. Onların yabancı ortakları; kritik önemdeki pek çok sanayi kolumuzda yabancı ortaklıkların ağırlığı vardır. Ve teknoloji yabancı ortakların ellerindedir. Yabancı ortaklık her şeyden önce menşei farklı firmaların çıkar uzlaşmasını yansıtır. Ama herkes bilir ki, bu ortaklıklarda asıl güç, teknolojide daha yetkin olan taraftadır ve teknoloji gücünü elinde tutan taraf, her an coğrafya değiştirebilme serbestliğine sahiptir. Bu serbestlik, kritik zamanlarda, örneğin bir iktisadî kriz zamanında, yerli ortak için tam bir tehdiye dönüşebilir. Diyelim, bizim ulusal stratejimizde, "2015'te otomotivde dünyada ilk 10'a; Avrupa Birliği'nde ilk 3'e girmek..." hedef alınıyor. Bu hedef otomotivdeki yabancı ortakların dünya çapındaki stratejileriyle uyumsuzsa yerli ortaklar ne yapacaktır? Yabancı ortaklıkların egemen olduğu diğer sanayi dallarında benzer durumlarda ne yapılabilecektir?

Sorunun yanıtını sanayimizin genelinde verebilmek için, gözlerimizi ister istemez bu coğrafyada yetişen sanayicilerimize çeviriyoruz; çünkü stratejinin başarısı için ufukta gözüken tek umut onlar... Ama bu noktada da açık kâplilikle söylemek gerekir ki, bizim sanayici kuşaklarımız Cumhuriyet'imizin ilk dönemlerindeki kadroların kendi sanayimizi kurma ve Türkiye'yi sanayide sıçratma heves ve iddiasını aynı kararlılıkla sürdürebilmiş değillerdir. Elbette sanayicilerimiz arasında istisnalar var; ama sınaî üretimin ağırlığı kamu

sektöründen özel sektöre doğru kaydırılırken bu ulusal motifin her nasılsa önemli ölçüde buharlaştığı da bir gerçek. Şimdi bizzat sanayicilerimiz tarafından da isteniyor olmasına rağmen, ulusal ölçekte bir sanayi stratejisinin hayata geçirilmesi konusunda iyimser olabilmek bunun için de biraz zor... Siz ne dersiniz?

CBT. 26 Aralık 2008